

prima instanță: S. Aramă
instanța de apel: N. Cascan, E. Fistican, V.Negru

dosarul nr. 2rac-436/16

DECIZIA

28 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Iurie Bejenaru
Ion Druță
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursurile declarate de către Societatea cu Răspunderea Limitată „George-Trans” și Societatea Comercială „Parstar Petrol” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Valeriu Stănescu,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societatea Comercială „Parstar Petrol” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Societății cu Răspunderea Limitată „George-Trans” și Gaibu Gheorghe cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, penalității și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2016, prin care a fost admis apelul declarat de către reprezentantul Societății cu Răspunderea Limitată „George-Trans”, avocatul Cijicenco Radu, casată parțial hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 07 decembrie 2015 în partea încasării penalității și în partea dată emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii și modificată hotărârea în partea încasării taxei de stat, în rest hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 07 decembrie 2015 a fost menținută,

c o n s t a t ă:

La 20 mai 2015, SC „Parstar Petrol” SRL, reprezentată de avocatul Valeriu Stănescu a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „George-Trans” și Gaibu Gheorghe cu privire la încasarea penalității, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că între SC „Parstar Petrol” SRL, în calitate de vânzător și SRL „George-Trans”, în calitate de cumpărător, a fost încheiat la 02 ianuarie 2014 contractul de vânzare-cumpărare a produselor petroliere nr. 48.

Iar la 02 ianuarie 2015, între SC „Parstar Petrol” SRL, în calitate de creditor, și Gaibu Gheorghe, în calitate de fidejutor, a fost încheiat contractul de fidejusiune nr. 37, asupra datoriilor formate de SRL „George-Trans” în temeiul contractului de vânzare-cumpărare a produselor petroliere nr. 48 din 02 ianuarie 2014.

Susține că în perioada 02 iunie 2014-15 decembrie 2014, cumpărătorul a procurat de la vânzător, producție petrolieră eliberată prin facturi fiscale, în sumă totală de 742 293,2 lei, pentru ce a achitat potrivit dispozițiilor de plată suma de 408 000 lei, datoria fiind de 334 293,2 lei.

Afirmă că cumpărătorul SRL „George-Trans” nu a respectat obligațiunea contractuală stabilită în pct.3.3 al contractului, potrivit căruia cumpărătorul este obligat să achite costul producției în termen de 10 zile calendaristice.

Potrivit pct.1.2 a contractului de fidejusiune nr. 37 din 02 ianuarie 2015, fidejutorul Gaibu Gheorghe s-a obligat față de creditorul SC „Parstar Petrol”, SRL să execute integral obligațiile debitorului SRL „George-Trans”, rezultate din contractul de vânzare-cumpărare nr. 48 din 02 ianuarie 2014, care includ restituirea sumei datorate, achitarea dobânzii de întârziere și penalităților calculate pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor de achitare a datoriei.

Relevă că la 02 februarie 2015, reclamantul SC „Parstar Petrol” SRL, în scopul soluționării extrajudiciare a litigiului, a solicitat SRL „George-Trans”, prin scrisoare recomandată, restituirea datoriei restante în mărime de 334 293,2 lei, achitarea penalității în sumă de 101 959,43 lei și dobânzii de întârziere în sumă de 13 967,04 lei.

Pîrîtul a recepționat pretenția de achitare la 03 februarie 2015, achitînd pînă la 18 martie 2015 doar datoria în sumă de 334 293,2 lei, însă nu a achitat penalitatea și dobînda de întârziere.

Menționează că la data de 11 mai 2015, reclamantul SC „Parstar Petrol” SRL, repetat a solicitat prin scrisoare recomandată achitarea penalității și dobânzii de întârziere, însă potrivit confirmării Centrului de Poștă Cimișlia, nici debitorul SRL „George-Trans” și nici fidejutorul Gaibu Gheorghe, nu se află pe adresa indicată or. Cimișlia, str. Petru Rareș 5, cu toate că potrivit extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice nr. 11691 din 05 mai 2015, sediul SRL „George-Trans” este în or. Cimișlia, str. Petru Rareș 5.

Mai invocă că prin contractul nr.48 din 02 ianuarie 2014, părțile de comun acord, anticipat și prin apreciere au evaluat cuantumul despăgubirilor ce vor fi datorate, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligației de achitare în termen, urmează să achite penalitate, în mărime de 0,5%, 1% și 1,5 % din suma neachitată pentru fiecare zi de întârziere în perioadele respective.

Însă luînd în considerare relațiile între părți și în vederea evitării impunerii achitării integrale de către debitor a penalității în mărime de 0,5%, 1% și 1,5 %, remarcă că creditorul a aplicat doar mărimea de 0,5 %, ce potrivit calculului constituie 212 782,25 lei pentru perioada 06 octombrie 2014-18 martie 2015, pentru 164 zile.

De asemenea, cu referire la prevederile art. 619 alin.(1) și (2) Cod civil, consideră că pîrîții urmează să-i achite și dobînda de întârziere în sumă de 21 804,08 lei pentru perioada 21 iunie 2014-15 decembrie 2014, invocînd în acest sens nerespectarea de către cumpărătorul SRL „George-Trans” a obligației contractuale stabilite la pct. 3.3 al contractului de vânzare-cumpărare, potrivit căruia cumpărătorul era obligat să achite costul producției în termen de 10 zile calendaristice.

Solicită încasarea în mod solidar de la SRL „George-Trans” și Gaibu Gheorghe în beneficiul SC „Parstar Petrol” SRL a prejudiciului în suma totală de 234 586,33 lei, ce constituie penalitatea în sumă de 212 782,25 lei și dobînda de întârziere în sumă de 21 804,08 lei, cît și încasarea cheltuielilor de judecată și alte cheltuieli necesare suportate în procesul examinării pricinii în cauză.

Prin hotărîrea Judecătoriei Cimișlia din 07 decembrie 2015, acțiunea a fost admisă parțial și încasat de la SRL „George-Trans” în beneficiul SC „Parstar Petrol” SRL suma de 100 000 lei cu titlu de penalitate, suma de 21 808,08 cu titlu de dobînda de întârziere a obligațiilor pecuniare, suma de 7037,59 lei drept compensare a taxei de stat și suma de 6000 lei drept compensare a cheltuielilor de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2016, a fost admis apelul declarat de reprezentantul SC „George Trans” SRL, avocatul Cijicenco Radu, casată parțial hotărîrea primei instanțe în partea încasării penalității și în partea dată emisă o nouă hotărîre prin care acțiunea a fost respinsă, iar în partea încasării taxei de stat hotărîrea a fost modificată în sensul micșorării taxei de stat încasate de la SRL „George-Trans” în beneficiul SC „Pastar Petrol” SRL de la 7037,59 pînă la 654,25 lei. În rest hotărîrea a fost menținută.

La 12 august 2016 SRL „George-Trans” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea menținerii hotărîrii primei instanțe cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărîri prin care pretențiile reclamantului cu privire la încasarea dobînzii de întîrziere și a cheltuielilor suportate pentru asistența juridică să fie respinse ca neîntemeiate.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel în partea menținerii hotărîrii primei instanțe, considerînd că concluziile instanței de apel în partea dată sunt în contradicție cu probele administrate în dosar, iar soluția greșită bazată pe interpretarea eronată a normelor de drept material și anume a prevederilor art. 619 Cod civil.

Menționează că tabelul de calcul al dobînzii de întîrziere prezentat de către intimat este eronat și nu este descifrat pe zile și raportat la suma datoriei la zi, deoarece $384\,429 \times 12,5\% = 48$ zile, iar 48×29 (zile) = 1 393,55 lei, dar nu 3 817,96 lei.

Prin urmare, insistă că suma dobînzii de întîrziere în mărime de 21 804 lei este calculată eronat.

La fel, invocă că intimatul nu a demonstrat faptul că întîrzierea achitării produselor petroliere i-a cauzat un prejudiciul vînzătorului, or, în toate cazurile în care creditorul va cere plata despăgubirilor, el va fi ținut să probeze, după regula generală, existența și întinderea prejudiciului, motiv din care consideră că calcularea și încasarea dobînzii de întîrziere este neîntemeiată.

Afirmă că în contractul încheiat dintre SC „Parstar Petrol” SRL și SRL „George-Trns” nu este prevăzut repararea prejudiciului peste penalitatea, astfel încît, încasarea dobînzii de întîrziere în sumă de 21 804 lei este ilegală.

De asemenea, invocă că dobînda de întîrziere urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întîrziere, iar punerea debitorului în întîrziere constă într-o manifestare de voință din partea creditorului prin care el pretinde executarea obligației unui debitor care tergiversează o executare ce mai este posibilă. Procedura punerii în întîrziere nu este reglementată în mod special, de aceea poate rezulta din orice act, notificare, telegramă. Aceasta urmează a fi confirmată prin avizul de recepție din partea debitorului. În speță intimatul nu a pus în întîrziere recurentul prin notificare cu aviz de recepție vizînd calcularea dobînzii de întîrziere.

Totodată, indică că și cheltuielile de judecată încasate de către instanță sunt prea exagerate și nemotivate nu corespund recomandărilor Uniunii avocaților, la fel, nu sunt nici în raport cu lucrul care l-a efectuat reprezentantul intimatului.

La 24 august 2016, SC „Parstar Petrol” SRL, la fel, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, susținînd că la examinarea cauzei în ordine de apel, normele de drept material au fost aplicate eronat, deoarece instanța de apel a aplicat legea care nu trebuia aplicată și nu

a aplicat legea care trebuia aplicată, a interpretat în mod eronat legea, iar ca urmare concluziile instanței de apel sînt în contradicție totală cu circumstanțele pricinii.

Susține că instanța de apel a dat o apreciere greșită circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei, iar concluzia instanței, precum că SC „Parstar Petrol” SRL la primirea executării, nu și-a rezervat expres și în formă scrisă, dreptul la încasarea a penalității, o consideră o interpretare eronată a normelor de drept material și a circumstanțelor de fapt a pricinii.

În susținerea poziției sale invocă că la data de 02 februarie 2015, SC „Parstar Petrol” SRL, în scopul soluționării extrajudiciare a litigiului, a expediat intimatului-pârâtului reclamația, recepționată de ultimul la 03 februarie 2015, solicitînd achitarea prejudiciului format din: datoria restantă în sumă de 334 293,2 lei, penalitate în sumă de 101 959,43 lei și dobînda de întîrziere în sumă de 13 967,04 lei.

Iar intimatul-pârâtul a achitat pînă la 18 martie 2015 doar datoria în sumă de 334 293,2 lei, astfel indică că, prin reclamația din 02 februarie 2015 SC „Parstar Petrol” SRL și-a rezervat expres și în forma scrisă, dreptul la încasarea ulterioară a penalității.

În circumstanțele relatate, consideră că instanța de apel a interpretat eronat prevederile art. 642 alin. (2) Cod civil, care stabilește că dacă obligația este stinsă, debitorul nu este obligat să plătească dobînda și penalitățile sau să repare prejudiciul, or din motive neclare dobînda de întîrziere a fost admisă, iar penalitatea a fost respinsă, fără a ține cont în acest sens și de prevederile art.643 alin.(1) Cod civil, potrivit căruia, executarea stinge obligația numai în cazul în care este efectuată în modul corespunzător.

Invocînd prevederile art. 602 Cod civil, insistă că pîrîtul SRL „George-Trans”, achitînd datoria pentru produsele petroliere procurate, a stins doar această obligație, iar ca urmare a rezervării exprese de către SC „Parstar Petrol” SRL a dreptului de a cere penalitate și dobîndă, urmează să le achite integral.

Precizează că penalitatea prevăzută la art.624 din Codul civil și dobînda de întîrziere prevăzută la art.619 din Codul civil, sunt instituții distincte ale dreptului civil și care urmează a fi interpretate în mod diferit, ori dobînda de întîrziere este o modalitate de despăgubire pentru întîrzierea executării obligațiilor pecuniare, care are un caracter autonom față de acordul debitor, fiind instituită și determinată de Lege, iar penalitatea este o stipulație (prevedere contractuală), prin care părțile stabilesc de comun acord, anticipat și prin apreciere cuantumul despăgubirilor ce vor fi datorate de partea în culpă, în cazul neîndeplinirii ori îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor asumate.

În plus, invocă că încasarea dobînzii de întîrziere în baza art.619 din Codul civil, nu exclude încasarea penalității în baza art.624 din Codul civil și vice versa.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei instanței de apel din 15 iunie 2016 a fost expediată în adresa părților la 05 iulie 2016, fapt ce se confirmă prin copia scrisorii de însoțire (f. d. 170).

Instanța de recurs consideră că recurenții SRL „George-Trans” și SC „Parstar Petrol” SRL s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la 12 august 2016 și respectiv, la 24 august 2016, în termen.

La 26 septembrie 2016 SC „Parstar Petrol” SRL a depus referința la recursul declarat de către SRL „George-Trans”, în care a invocat caracterul neîntemeiat al acestuia și a solicitat respingerea lui ca fiind inadmisibil.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 23 noiembrie 2016, recursurile declarate de către SC „Parstar Petrol” SRL și SRL „George-Trans”, au fost considerate admisibile.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursurilor, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de SRL „George-Trans” și a admite recursul declarat de SC „Parstar Petrol” SRL, de a casa decizia instanței de apel și a modifica hotărârea primei instanțe, în partea încasării penalității din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Înaintând acțiunea în judecată împotriva SRL „George-Trans” și Gaibu Gheorghe, SC „Parstar Petrol” SRL a solicitat încasarea în mod solidar de la SRL „George-Trans” și Gaibu Gheorghe în beneficiul SC „Parstar Petrol” SRL a prejudiciului în suma totală de 234 586,33 lei, ce constituie penalitatea în sumă de 212 782,25 lei și dobânda de întârziere în sumă de 21 804,08 lei, cât și încasarea cheltuielilor de judecată și a altor cheltuieli necesare suportate în procesul examinării pricinii în cauză.

Judecând pricina în cauză prima instanță a admis parțial acțiunea și a încasat de la SRL „George-Trans” în beneficiul SC „Parstar Petrol” SRL suma de 100 000 lei cu titlu de penalitate, suma de 21 808,08 cu titlu de dobânda de întârziere a obligațiilor pecuniare, suma de 7037,59 lei drept compensare a taxei de stat și suma de 6000 lei drept compensare a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat de SRL „George-Trans”, instanța de apel a ajuns la concluzia admiterii acestuia, casând hotărârea primei instanțe în partea încasării penalității și pronunțând o nouă hotărâre în partea dată cu privire la respingerea acțiunii și modificând hotărârea în partea încasării taxei de stat de la SRL „George-Trans” în beneficiul SC „Parstar Petrol” SRL prin micșorarea cuantumului acesteia de la 7037,50 lei pînă la 654,25 lei, în rest menținând hotărârea primei instanțe.

În susținerea soluției date, instanța de apel, cu referire la prevederile art. 626 alin.(3) Cod civil, a reținut că la primirea executării și anume la primirea datoriei în sumă de 334 293,3 lei, SC „Parstar Petrol” SRL, nu a informat debitorul SRL „George-Trans” despre faptul rezervării dreptului de a solicita achitarea penalității, astfel constatând că în cazul în care acest drept nu a fost rezervat expres la primirea executării, creditorul nu mai poate cere plata penalităților.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat și amplu argumentat, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor importante și cu trimitere la probele administrate, având în susținere cadrul

legal aplicabil în speță, corect a ajuns la concluzia de a admite parțial pretențiile acțiunii înaintate de SC „Parstar Petrol” SRL, inclusiv și cele cu privire la încasarea penalității, însă incorecta a determinat cuantumul acesteia.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține prevederile art.512 alin.(1) și (3) Cod civil, care stabilește că în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face. Prestația trebuie să fie posibilă și determinată sau determinabilă, să nu contravină legii, ordinii publice și bunelor moravuri.

În conformitate cu art.572 alin.(1) și (2) Cod civil, temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Astfel, din materialul probator administrat la actele cauzei se constată că la 02 ianuarie 2014 între SC „Parstar Petrol” SRL, în calitate de vânzător, și SRL „George-Trans”, în calitate de cumpărător, a fost încheiat contractul nr. 48 de vânzare-cumpărare a produselor petroliere.

Din conținutul contractului nominalizat se reflectă că vânzătorul SC „Parstar Petrol” SRL s-a obligat să vândă produse petroliere în cantitatea și în asortimentul de care dispune la prețul existent la momentul vânzării, iar cumpărătorul SRL „George-Trans” s-a obligat să primească marfa și s-o achite, la prețul existent la momentul vânzării.

Tot material probator atestă că la data de 02 ianuarie 2015 între SC „Parstar Petrol” SRL și Gaibu Gheorghe a fost încheiat un contract de fidejusiune, asupra datoriilor acumulate de SRL „George-Trans” în temeiul contractului de vânzare-cumpărare din 02 ianuarie 2014.

Este cert și faptul că în perioada 02 iunie 2014-15 decembrie 2014, SRL „George-Trans” a procurat de la SC „Parstar Petrol” SRL produse petroliere în suma totală de 742 293,2 lei, dintre care a achitat doar suma de 408 000 lei, înregistrând, astfel, o datorie de 334 293,2 lei, circumstanță ce nu a fost negată de către debitor, astfel încât veridicitatea acestor date se confirmă și prin prisma art.123 alin.(6) CPC.

Față de situația de fapt stabilită se reține drept corectă mențiunea instanțelor ierarhic inferioare cu referire la faptul că SRL „George-Trans” nu a executat în termen și în modul stabilit condițiile contractuale de achitare a mărfii vândute de către SC „Parstar Petrol” SRL.

Or, prin punctul 3.3 al contractului de vânzare-cumpărare nr. 48 din 02 ianuarie 2014, cumpărătorul SRL „George-Trans” s-a obligat să achite costul produselor petroliere procurate prin transfer bancar în termen de 10 zile calendaristice, începând cu ziua primirii produselor.

Iar pct. 5.2 al aceluiași contract expres statuează că în cazul neexecutării obligațiunii de plată de către cumpărător în termenul stabilit în pct. 3.3 al contractului, acesta va achita penalitate pentru fiecare zi de întârziere în mărime de 0,5% din suma neachitată pentru primele 30 de zile, 1% din suma neachitată pentru perioada de la 31 la 180 zile și 1,5% din suma neachitată pentru perioada de la 81 la 180 zile.

Astfel fiind, după cum corect a remarcat și prima instanță, SRL „George-Trans” prin încheierea contractului de vânzare-cumpărare nr. 48 din 02 ianuarie 2014 și-a asumat benevol obligațiile civile față de SC „Parstar Petrol” SRL și care urma să le execute cu bună credință, cu toate acestea SRL „George-Trans” și-a onorat obligațiile contractuale doar după ce la 02 februarie 2015 a fost somat de către SC „Parstar

Petrol” SRL despre necesitatea executării obligațiilor asumate, achitînd datoria în mărime de 334 293,2 lei pentru marfa procurată doar la data de 18 martie 2015.

În acest sens, au relevanță dispozițiile art. 753 alin.(1) Cod civil, care indică că, prin contractul de vânzare-cumpărare, o parte (vînzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părți (cumpărător), iar aceasta se obligă să preia bunul și să plătească prețul convenit.

Raportînd la caz prevederile enunțate și avînd în susținere dispozițiile art. 572 alin. (1) și (2) Cod civil, care statuează că temeiul executării rezidă în existența unei obligații, iar obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit, instanța de recurs conchide că SRL „George-Trans” contrar prevederilor legale nu și-a executat obligațiile contractuale în termenul stabilit, admițînd, contrar condițiilor contractuale, întîrzierea la plata produselor petroliere procurate.

Iar în conformitate cu art. 602 alin. (1) și (2) Cod civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Conform art. 624 alin. (1) Cod civil, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Reieșind din prevederile enunțate, precum și pct. 5.2 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 48 din 02 ianuarie 2014 încheiat între părți, instanța de recurs reliefează drept corectă admiterea de către prima instanță a pretenției cu privire la încasarea penalității de întîrziere, or în cazul de față intimatul-pîrîtul a încălcat termenul de achitare a datoriei pentru marfa procurată, iar în așa situație recurentul-reclamantul fiind îndreptățit de a pretinde achitarea acestei penalități, deoarece în prezenta cauza clauza penală a fost stipulată expres pentru situația de executare cu întîrziere a obligației de plată.

Cu alte cuvinte, neexecutarea obligațiilor contractuale sau executarea necorespunzătoare sau tardivă reprezintă o faptă ilicită care generează un raport juridic de răspundere contractuală, conținutul căruia se reduce la dreptul creditorului de a pretinde despăgubiri pentru neexecutare și obligația debitorului de a plăti aceste despăgubiri.

Iar, clauza penală constituie un mijloc de garantare a executării obligațiilor, o evaluare convențională și prealabilă a eventualelor prejudicii pe care debitorul va fi obligat să le plătească în cazul neexecutării prestației la care s-a îndatorat. Ea poate fi stipulată fie în contractul ce dă naștere raportului obligațional, fie într-o convenție ulterioară încheiată înainte de momentul în care intervine neexecutarea prestațiilor datorate de debitor. Condițiile de fond ale clauzei penale sînt aceleași ca și ale contractului principal la care se referă, ținîndu-se însă seama și de caracterul ei accesoriu, de vreme ce validitatea obligației principale constituie o condiție esențială pentru existența clauzei penale.

Astfel fiind, reclamarea clauzei penale presupune neexecutarea unei obligații principale și că atît existența, cît și întinderea prejudiciului nu necesită a fi dovedite. Creditorul trebuie să dovedească numai existența obligației contractuale și faptul că aceasta nu a fost executată, pe cînd, în speță a fost dovedită atît existența obligațiilor

contractuale, cât și neexecutarea de către SRL „George-Trans” a acestor obligații în termenul stabilit de contract, aspect ce atrage consecințele dispozițiilor contractuale, care stabilesc clauza penală în cazul nerespectării termenului pentru achitarea produselor procurate.

În principiu, debitorul este ținut să plătească clauza penală atunci când sunt întrunite toate condițiile acordării de despăgubiri. Se cere deci, ca neexecutarea să provină din vina debitorului, să-i fie imputabilă, astfel, analizând aceste condiții, instanța de recurs nu a stabilit împrejurările neimputabile SRL „George-Trans” în executarea tardivă a obligației contractuale principale, iar ultimul, contrar prevederilor art. 118 CPC, nu a dovedit existența acestor împrejurări.

Dimpotrivă, vina intimatului-pârâtului privind neachitarea în termen a datoriei se confirmă și prin faptul că măsurile în vederea executării a prestațiilor datorate au fost întreprinse de către SRL „George-Trans” doar după înaintarea somației de către creditorul SC „Parstar Petrol” SRL.

Respectiv, concluzia primei instanțe în sensul admiterii pretenției SC „Parstar Petrol” SRL cu privire la încasarea penalității este legală și întemeiată, or, prin clauza penală stabilită în contractul de vânzare-cumpărare, părțile au evaluat anticipat și în mod benevol prejudiciul, în cazul neexecutării obligațiilor.

Prin urmare, cele relatate combat concluziile instanței de apel precum că SC „Parstar Petrol” SRL la primirea executării contractului, nu și-a rezervat expres și în formă scrisă încasarea ulterioară a penalității, deoarece după cum a fost arătat, în afară de faptul că clauza penală fiind o prevedere contractuală, la 02 februarie 2015 SC „Parstar Petrol” SRL în scopul soluționării litigiului pe calea extrajudiciară, a expediat în adresa SRL „George-Trans” o reclamație prin care a solicitat, de rînd cu achitarea datoriei restante, și plata penalității și a dobînzii de întîrziere, în așa mod, rezervînd expres și în formă scrisă dreptul la încasarea ulterioară a penalității.

În același timp, reieșind din prevederile enunțate, precum și pct. 5.2 din contractul de vânzare-cumpărare nr. 48 încheiat între părți la 02 ianuarie 2014, instanța de recurs consideră că SRL „George-Trans” este ținută să achite penalitatea pentru întîrzierea achitării plății în mărime de 334 293,2 lei.

Nu pot fi reținute criticele recurentului-pîrîtului cu privire la faptul că la caz a fost omis termenul de prescripție stabilit de art. 268 lit. a) Cod civil pentru înaintarea pretenției cu privire la încasarea penalității de întîrziere, deoarece acest termen poate fi prescris după expirarea a 6 luni, doar în cazul în care obligația de bază a fost executată, pe când la caz plata prestației pretinse de către recurentul-reclamant a fost achitată numai la 18 martie 2015, respectiv termenul stabilit de lege pentru înaintarea acestei pretenții, pentru o perioadă de 180 zile, nu a fost încălcat.

Concomitent, însă, instanța de recurs relevă că suma de 212 782,25 lei, solicitată de recurentul-reclamant cu titlu de penalitate din suma datoriei de 334 293,2 lei neachitată în termen, pentru fiecare zi de întîrziere în mărime de 0,5 %, pentru o perioadă de 164 zile, precum și suma de 100 000 lei calculată de prima instanță cu titlu de penalitate, sunt disproporționat de mari în raport cu prejudiciul real suportat de către creditor.

Or, cum corect a remarcat și prima instanță situației din speță sunt incidente prevederile art. 630 alin. (1) Cod civil, care indică că în cazuri excepționale, luându-se în considerare toate împrejurările, instanța de judecată poate dispune reducerea clauzei penale disproporționat de mari. La reducerea clauzei penale, trebuie să se țină cont nu

numai de interesele patrimoniale, ci și de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului.

Prin urmare, prevederile acestui articol permit instanței de judecată să micșoreze clauza penală, atunci când aceasta este disproporționat de mare în raport cu prejudiciile real suportate de către creditor. Această prerogativă a fost dictată de către legiuitor în scopul de a diminua sau exclude efectul negativ al clauzelor abuzive conținute în contracte și, respectiv de a asigura exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor civile.

Așadar, prin prisma normei enunțate, ținând cont de durata neexecutării obligației de bază, de procentul excesiv de înalt al clauzei penale, respectiv și de proporționalitatea dintre clauza penală și prejudiciu, deși prima instanță temeinic a stabilit că suma solicitată de SC „Parstar Petrol” SRL în mărime de 212 782,25 lei cu titlu de penalitate nu este justificată și este excesiv de mare, însă, în speță se reliefează necesitatea reducerii și a penalității calculate de prima instanță pentru întârzierea achitării plății produselor petroliere procurate în sumă de 334 293,2 lei, aceasta urmând a fi redusă la o mărime rezonabilă în sumă de 60 172,74 lei, ceea ce constituie 0,1% din suma datoriei neachitate pentru o perioadă de 180 zile ($334\ 293,2 \times 0,1\% \times 180$).

În această ordine de idei, instanța de recurs reține și faptul că în timp ce la caz s-a constatat neexecutarea în termen și în modul stabilit a prevederilor contractuale de către SRL „George-Trans”, temeinic prima instanță cu referire la prevederile art. 619 Cod civil, care reglementează dobânda de întârziere, a considerat întemeiată și pretenția SC „Parstar Petrol” SRL cu privire la încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 21 808,08 lei.

În acest context instanța de recurs reține prevederile art. 619 alin. (1) și (2) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Din sensul normei enunțate este de înțeles că dobânda de întârziere se compune din suma datoriei la data scadenței obligației de plată înmulțită la rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei sumată cu 9% anual pentru fiecare zi de întârziere, împărțită la numărul de zile a unui an și ulterior, înmulțită la numărul efectiv a zilelor de întârziere.

Reieșind din prevederile enunțate și având ca reper statistica privind ratele de dobândă la instrumentele de reglementare monetară ale Băncii Naționale a Moldovei pentru anii 2014-2015 (f. d. 13-14), conform căreia rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei pentru perioada 26 decembrie 2013-11 decembrie 2014 constituie 3,5 %, pentru perioada 11 decembrie 2014-29 decembrie 2014 constituie 4,5%, pentru perioada 29 decembrie 2014 -29 ianuarie 2015 constituie 6,5%, pentru perioada 29 ianuarie 2015-17 februarie 2015 constituie 8,5%, iar pentru perioada 17 februarie 2015-26 martie 2015 constituie 13,5%, instanța de recurs constată că la efectuarea calculului dobânzii de întârziere pentru perioada indicată a fost utilizată rata de bază de 3,5% și doar în final cea de 13,5%, nefiind luată în calcul majorarea ratei de bază stabilită de Banca Națională a Moldovei.

De altfel, efectuând calculul cu descifrare pe zile și în raport de suma datoriei la zi, precum solicită recurentul-pârâtul, cu aplicarea corectă a ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei, se constată că pentru perioada 12 iunie 2014-19 martie 2015, perioada de aflare în întârziere a SRL „George-Trans” SRL și pînă la achitarea integrală a datoriei, dobînda de întârziere constituie 27 957,24 lei, ce depășește suma calculată și pretinsă de către SC „Parstar Petrol” SRL cu titlu de dobîndă de întârziere.

Sub acest aspect și reieșind din faptul că instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant, instanța de recurs găsește drept întemeiată soluția primei instanțe cu privire la încasarea dobînzii de întârziere pentru perioada de întârziere indicată în sumă de 21 808,08 lei, cu atît mai mult că calcularea sumei dobînzii de întârziere la suma adjudecată este justificată și care este în corelație cu normele legale.

Prin urmare, se constată a fi neîntemeiată și susținerea recurentului-pârâtului cu referire la faptul că SC „Parstar Petrol” SRL nu a pus în întârziere SRL „George-Trans” prin notificarea cu aviz de recepție vizînd calcularea dobînzii de întârziere, deoarece în condițiile art. 617 alin.(2) lit. a) Cod civil, nu este necesară somație în cazul în care este stabilită o dată calendaristică pentru executarea obligației, în timp ce prin pct. 3.3 al contractului de vînzare-cumpărare nr. 48 încheiat între părți la 02 ianuarie 2014, cumpărătorul SRL „George-Trans” s-a obligat să achite costul produselor petroliere procurate prin transfer bancar în termen de 10 zile calendaristice, începînd cu ziua primirii produselor.

În consecință, SRL „George-Trans” avînd obligația de a achita plata pentru marfa procurată la data limită indicată în contract, nu și-a executat această obligație în termenul stabilit, iar întârzierea în executarea obligațiilor pecuniare are drept consecință plata dobînzii de întârziere.

În aceste condiții, corect prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei și a pretenției cu privire la încasarea dobînzii de întârziere, mai mult după cum s-a menționat, dobînda de întârziere cît și penalitatea au un caracter compensatoriu al prejudiciului cauzat prin neexecutarea obligației, fie executarea necorespunzătoare sau tardivă, circumstanțe care la caz au fost constatate cu certitudine, care de altfel, nu au fost negate și nici combătute de intimatul-pîrît.

Pentru considerentele arătate nu poate fi primită nici critica recurentului-pîrîtului cu referire la faptul că în contractul încheiat dintre SC „Parstar Petrol” SRL și „George-Trans” SRL nu este prevăzută repararea prejudiciului peste penalitate, astfel încît încasarea dobînzii de întârziere este ilegală, deoarece în speță prevederile art. 619 alin. (2) Cod civil sunt aplicabile indiferent de invocarea acestora în clauzele contractuale.

Suplimentar la acest capitol se va remarca că dobînda de întârziere prevăzută de art. 619 Cod civil, nu se clasifică ca clauza penală și respectiv, nu cade sub incidența art. 624 Cod civil, iar ca urmare penalitatea nu exclude aplicarea dobînzilor de întârziere și invers.

În speță, important este de menționat și corectitudinea concluziei primei instanțe cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată de la SRL „George-Trans” în beneficiul SC „Parstar Petrol” SRL.

În susținerea opiniei date instanța de recurs reține prevederile art. 82 Cod de procedură civilă, care indică că cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a pricinii.

Conform art. 96 alin. (1) și (1¹) CPC instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistenta juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Potrivit art. 94 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

Cu referire la dispozițiile citate, se constată că SC „Parstar Petrol” SRL pentru înaintarea acțiunii în judecată a achitat taxa de stat în mărime de 7037,59 lei fapt ce se confirmă prin Ordinul de încasare a numerarului nr. 105366922 din 20 mai 2015 (f. d. 1), concomitent s-a constatat că pentru asistenta juridică în prezenta cauză SC „Parstar Petrol” SRL a recurs la serviciile avocatului Stănescu Valeriu, servicii pentru care a suportat cheltuieli în mărime de 6000 lei, fapt ce se confirmă prin mandatul Seria MA nr. 0445707 din 19 mai 2015 (f. d. 2) și bonul de plată Seria XL nr. 885801 (f. d. 111), acestea fiind reale, necesare și rezonabile.

Prin prisma dispozițiilor citate și reieșind din cele expuse, deși, se atestă corectitudinea concluziei primei instanțe cu privire la încasarea de la SRL „George-Trans” în beneficiul SC „Parstar Petrol” SRL a cheltuielilor de judecată suportate de ultima pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii, însă ținând cont de faptul că cuantumul penalității pretinse de recurentul-reclamant a fost redus, corespunzător și cheltuielile de judecată urmează a fi compensate acestuia proporțional părții admise din pretenții.

Ca urmare, instanța de recurs consideră necesar de a micșora cuantumul acestor cheltuieli, astfel, de la de la SRL „Georghe-Trans” în beneficiul SC „Parstar Petrol” SRL urmând a fi încasată, cu titlu de cheltuieli pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii, suma de 2459,30 lei.

Cît despre cheltuielile pentru serviciile de asistență juridică, instanța de recurs consideră că suma de 6000 lei suportată de SC „Parstar Petrol” SRL la examinarea prezentului litigiu, este reală, necesară și rezonabilă în raport cu complexitatea cauzei și cu volumul de lucru efectuat de reprezentantul acesteia, avocatul Stănescu Valeriu, iar ca urmare cprect a fost încasată de la SRL „Georghe-Trans” în beneficiul SC „Parstar Petrol” .

Ca urmare, avînd în susținere cele menționate, ca răspuns la argumentele invocate în recursul declarat de SRL „George-Trans”, instanța de recurs consideră necesar de a-l respinge acesta ca fiind neîntemeiat.

În conexiunea celor se constată că instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunea cu care a fost investită, ce a dus la emiterea unei soluții greșite, pe când prima instanță în mod temeinic și legal a admis parțial acțiunea SC „Parstar Petrol” SRL.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către SRL „George-Trans” neîntemeiat, iar recursul SC „Parstar Petrol” SRL întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și modificarea hotărîrii primei instanțe în partea încasării cu titlu de penalitate din contul SRL „George-Trans” în beneficiul SC „Parstar Petrol” SRL a sumei de 100 000 lei cu micșorarea sumei date pînă la 60 172, 74 lei cu titlu de taxa de stat de la 7037,59 lei pînă la 2459, 30 lei, în rest a menține hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) și f) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Societatea cu Răspunderea Limitată „George-Trans”.

Se admite recursul declarat de către Societatea Comercială „Parstar Petrol” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Valeriu Stănescu.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2016 și se modifică hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 07 decembrie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății Comerciale „Parstar Petrol” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Societății cu Răspunderea Limitată „George-Trans” și Gaibu Gheorghe cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, penalității și a cheltuielilor de judecată, în partea încasării penalității, după cum urmează:

Se micșorează suma încasată din contul Societății cu Răspunderea Limitată „George-Trans” în beneficiul Societății Comerciale „Parstar Petrol” Societate cu Răspundere Limitată cu titlu de penalitate de la 100 000 (una sută mii) pînă la 60 172 (șaizeci mii una sută șaptezeci și doi) lei, 74 bani și cu titlu de taxa de stat de la 7037 (șapte mii treizeci și șapte) lei 59 bani pînă la 2459 (două mii cizeci și nouă) lei 30 bani.

În rest hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 07 decembrie 2015 se menține.
Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Ion Druță

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva